

Aluevaltuustoaloite 7.11.: Sairauspoissaolojen vähentäminen Työ jaksamisen tukena -mallilla

Kempele on kyennyt vähentämään 25 % mielenterveysperustaisista sairauspoissaoloistaan Työ jaksamisen tukena -mallilla. Tämä on valtakunnallinen poikkeus, sillä mielenterveysongelmat ja niiden aiheuttamat kustannukset ovat räjähdysmäisessä kasvussa. Mielenterveysongelmat ovatkin jo suurin pitkien sairauslomien ja työkyvyttömyyseläkkeiden syy.

Mallissa työntekijä voi työkyvyn heikentyessä tehdä väliaikaisesti osittaista työaikaä täydellä palkalla sairausloman sijaan. Kempeleellä mallia on sovellettu onnistuneesti myös fyysisissä sairauksissa. Mallin luoma mahdollisuus tärkeä, sillä erityisesti pidempiaikainen töistä pois jääminen lisää riskiä työkyvyttömyyseläköitymiselle. Käypä hoito suositteleeikin terveydelle sopivan työskentelyn mahdollisuutta myös sairastuessa, koska työ on lähtökohtaisesti kuntouttavaa ja terveyttä tukevaa. Malli sopisikin Pirkanmaan hyvinvointialueen tavoitteisiin kehittää innovatiivisia toimintamalleja, olla houkutteleva työnantaja sekä edistää työntekijöiden hyvinvointia.

Malli on myös kustannustehokas, koska työnantaja maksaa työehtosopimuksen mukaan joka tapauksessa sairausloman ensimmäisten 60 päivän ajalta täyden palkan. Kela alkaa korvata osaa kuluista vasta 9 päivän jälkeen. Kempeleellä täyden palkan maksamista osittaisesta työajasta on rajattu 2 viikkoon. Tämä koskee siis yleensä aikaa, jolloin työnantaja maksaisi joka tapauksessa sairausajalta täyttä palkkaa.

Lisäksi työkyvyttömyyseläkkeitä ennaltaehkäisemällä voidaan vähentää työnantajan huomattavia työkyvyttömyyseläkemaksuja, joita työkyvyttömyyseläköitymiset nostavat. Kevan mukaan pelkissä kunnissa työkyvyttömyyskustannukset ovatkin vuosittain n. 2,2 miljardia. Mielenterveysperustaisten sairauslomien erityispiirre on, että ne venyvät usein hyvin pitkiksi, johtaen usein pysyvään työkyvyttömyyteen. Tämä on erityisen yleisiä nuorilla, jolloin voidaan menettää lähes 50 työvuotta. Samalla huoltosuhde heikentyy jatkuvasti ja sote-sektori kärsii työntekijäpulasta.

Työkyvyttömyyseläköityminen on kuitenkin tragedia ennen kaikkea yksilölle. Työuupumuksen yleistyessä työstä ja työelämästä puhutaan usein kielteisestä näkökulmasta, mutta työ ja työyhteisö ovat valtavan tärkeitä hyvinvoinnille. Työelämän ulkopuolelle jääminen onkin terveydelle suuri riskitekijä. Siksi on tärkeää pyrkiä antamaan jokaisella mahdollisuus jatkaa työssään.

Mallissa työmäärä määritetään yksilökohtaisesti työkyvyn mukaan (esim. muutama tunti päivässä). Vähentynyttä työresurssia paikkaamaan voidaan palkata sijainen. Työntekijän pienempikin työskentely tukee koko tiimiä: työntekijällä on aina kokemusta, jota sijaisella ei ole. Oikeus sairauslomaan pysyy kuitenkin edelleen. Jos lääkäri arvioi sairausloman olevan tarpeen, sitä ei kyseenalaisteta. Malli vain lisää lääkärin työkalupakkiin yhden uuden toimintamahdollisuuden.

Työkyky harvoin putoaa noltaan, vaan työkykyä on usein sairastumisesta huolimatta jäljellä. Siksi kokonaan pois jääminen ei aina ole paras ratkaisu, vaan oikein mitoitettu työ voi auttaa kuntoutumaan sairaudesta. Tämä onnistuu, kun työ joustaa työntekijän terveyden mukaan, mikä hyödyttää niin työntekijää kuin koko työpaikkaa.

Lähteet: [Kuntatyö2030](#) (uutisointi aiheesta: [Kuntalehti](#) ja [Kt-lehti](#)), [Käypä Hoito](#) ja [Keva](#)

Me allekirjoittaneet esitämme, että Pirkanmaan hyvinvointialue selvittää Työ jaksamisen tukena -mallin sopivuutta hyvinvointialueen työntekijöille ja pyrkii ottamaan sen käyttöön. Mallia voidaan myös ensin pilotoida pienemmälle työntekijämäärälle, jotta saadaan lisää tietoa sen vaikutuksista.

Julia Sangervo (vihr.)